

Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία

Β' Λυκείου

18 Ιανουαρίου 2026

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Τα οφέλη της εργασίας στη ζωή του ατόμου

Η εργασία αποτελεί μία από τις σημαντικότερες και πιο ουσιαστικές δραστηριότητες του ανθρώπου, καθώς συνδέεται άμεσα με τη δημιουργία, την παραγωγή και την προσφορά προς την κοινωνία. Ως έννοια περιλαμβάνει κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα που αποσκοπεί στην εκτέλεση ενός έργου ή στην παραγωγή υλικών και πνευματικών αγαθών. Μπορεί να είναι χειρωνακτική, πνευματική ή ένας συνδυασμός και των δύο, ενώ συχνά προσφέρεται είτε εθελοντικά είτε με αμοιβή. Σε κάθε μορφή της, η εργασία έχει πολυδιάστατη σημασία για τη ζωή του ατόμου.

Σε πρωταρχικό επίπεδο, η εργασία συμβάλλει στην κάλυψη των βασικών βιοποριστικών αναγκών, εξασφαλίζοντας την επιβίωση και την οικονομική ανεξαρτησία του ατόμου. Μέσα από αυτήν, ο άνθρωπος αποκτά αίσθημα ασφάλειας και ελευθερίας, καθώς μπορεί να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις και τις ανάγκες της καθημερινότητας. Όταν οι βασικές ανάγκες ικανοποιούνται, μειώνεται το άγχος και αποτρέπεται η εκδήλωση παραβατικών ή άνομων συμπεριφορών που συχνά προκύπτουν από την αίσθηση ανασφάλειας και απελπισίας. Με τον τρόπο αυτό, η εργασία λειτουργεί προστατευτικά τόσο για τη σωματική όσο και για την ψυχική υγεία.

Πέρα όμως από τον υλικό τομέα, η εργασία έχει καθοριστική επίδραση στην ψυχολογία και τη συναισθηματική ισορροπία του ατόμου. Σε γνωστικό επίπεδο, καλλιεργεί την κριτική σκέψη, τη δημιουργικότητα και τη φαντασία, ενώ ταυτόχρονα προσφέρει τη δυνατότητα απόκτησης νέων δεξιοτήτων και διεύρυνσης των γνώσεων. Το εργασιακό περιβάλλον λειτουργεί συχνά ως ένας χώρος συνεχούς μάθησης, μέσα στον οποίο το άτομο εξελίσσεται, δοκιμάζει τις ικανότητές του και αντλεί ικανοποίηση από την επίτευξη στόχων. Το αίσθημα της προσφοράς και της χρησιμότητας ενισχύει την αυτοεκτίμηση και δημιουργεί συναισθήματα υπερηφάνειας και προσωπικής αξίας.

Ιδιαίτερη σημασία έχει και η συμβολή της εργασίας στην αυτογνωσία. Μέσα από την καθημερινή επαφή και συνεργασία με άλλους ανθρώπους, το άτομο έρχεται αντιμέτωπο με διαφορετικές απόψεις, στάσεις και συμπεριφορές. Μέσα από αυτή τη διαδικασία ανακαλύπτει άγνωστες πτυχές του εαυτού του, μαθαίνει να αναγνωρίζει τα συναισθήματά του και να διαχειρίζεται τις αντιδράσεις του. Παράλληλα, καλλιεργούνται αξίες όπως η υπομονή, η αποδοχή, ο σεβασμός και η ενσυναίσθηση. Η συνεργασία με άτομα διαφορετικού φύλου, θρησκείας, εθνικότητας ή πολιτισμικού υπόβαθρου ενισχύει την κοινωνική ευαισθησία και την ικανότητα ομαδικής λειτουργίας.

Η εργασία, επιπλέον, αποτελεί βασικό μέσο κοινωνικοποίησης. Μέσα στον εργασιακό χώρο δημιουργούνται κοινωνικοί και φιλικόι δεσμοί, ενισχύεται το αίσθημα του «ανήκειν» και το άτομο νιώθει ενεργό μέλος της κοινωνίας. Ταυτόχρονα, η ανάληψη ευθυνών, η τήρηση κανόνων και η αντιμετώπιση

προκλήσεων βοηθούν στη διαμόρφωση της προσωπικότητας και στην ανάπτυξη πειθαρχίας και υπευθυνότητας. Σε γενικότερο επίπεδο, η εργασία προσδίδει νόημα και σκοπό στη ζωή του ανθρώπου. Η απουσία της, όπως συχνά παρατηρείται μετά τη συνταξιοδότηση, μπορεί να προκαλέσει συναισθήματα κενού, άγχους ή ακόμη και κατάθλιψης, καθώς το άτομο αισθάνεται ότι χάνει έναν σημαντικό κοινωνικό ρόλο.

Ωστόσο, για να λειτουργήσει η εργασία ως πηγή ικανοποίησης και προσωπικής εξέλιξης, είναι απαραίτητες ορισμένες βασικές προϋποθέσεις. Η δίκαιη αμοιβή, ο σεβασμός των εργασιακών δικαιωμάτων και οι ανθρώπινες συνθήκες εργασίας αποτελούν καθοριστικούς παράγοντες. Αντίθετα, εξαντλητικά ωράρια, έλλειψη ασφάλειας, προσβολές ή επικίνδυνες συνθήκες μπορούν να οδηγήσουν σε έντονο στρες, ψυχική εξουθένωση και σοβαρά προβλήματα υγείας.

Συμπερασματικά, η εργασία αποτελεί πηγή προσφοράς, αυτοεκτίμησης, κοινωνικής ένταξης και προσωπικής ολοκλήρωσης. Η σωστή επιλογή επαγγέλματος, η συνεχής προσπάθεια για βελτίωση, καθώς και η υπομονή και η επιμονή, μπορούν να συμβάλουν στη διατήρηση της ισορροπίας και της ψυχικής ευεξίας σε έναν από τους σημαντικότερους ρόλους της ζωής του ανθρώπου, αυτόν του εργαζόμενου.

(Ελαφρώς διασκευασμένο άρθρο) της Ιωάννα Κούρια

Ψυχολόγος MSc - Ψυχοθεραπεύτρια – Τραυματοθεραπεύτρια

<https://www.psycholozin.gr/arthrografia/psychologia-enhlikwn/ergasia-ofeli.html>, 08/03/2019

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Οι Μοιραίοι

Μες στην υπόγεια την ταβέρνα,
μες σε καπνούς και σε βρισές
(απάνω στρίγκλιζε η λατέρνα)
όλ' η παρέα πίναμ' εψές·
εψές, σαν όλα τα βραδάκια,
να πάνε κάτου τα φαρμάκια.

Σφιγγόταν ένας πλάι στον άλλο

και κάπου εφτούσε καταγής.

Ω! πόσο βάσανο μεγάλο

το βάσανο είναι της ζωής!

Όσο κι ο νους να τυραννιέται,

άσπρην ημέρα δε θυμείται.

Ήλιε και θάλασσα γαλάζα

και βάθος τ' άσωτ' ουρανού!

Ω! της αυγής κροκάτη γάζα,

γαρούφαλα του δειλινού,

λάμπετε, σβήνετε μακριά μας,

χωρίς να μπειτε στην καρδιά μας!

Του ενού ο πατέρας χρόνια δέκα

παράλυτος, ίδιο στοιχείο·

τ' άλλου κοντόημερ' η γυναίκα

στο σπίτι λιώνει από χτικιό·

στο Παλαμήδι ο γιος του Μάζη

κι η κόρη του Γιαβή στο Γκάζι.

—Φταίει το ζαβό το ριζικό μας!

—Φταίει ο Θεός που μας μισεί!

—Φταίει το κεφάλι το κακό μας!

—Φταίει πρώτ' απ' όλα το κρασί!

Ποιός φταίει; ποιός φταίει; Κανένα στόμα

δεν το 'βρε και δεν το 'πε ακόμα.

Έτσι στη σκοτεινή ταβέρνα

πίνουμε πάντα μας σκυφτοί.

Σαν τα σκουλήκια, κάθε φτέρνα

όπου μας έβρει μας πατεί.

Δειλοί, μοιραίοι κι άβουλοι αντάμα,

προσμένουμε, ίσως, κάποιο θάμα!

ΚΩΣΤΑΣ ΒΑΡΝΑΛΗΣ /ΠΟΙΗΤΙΚΑ

https://www.greek-language.gr/digitalResources/literature/tools/concordance/browse.html?cnd_id=4&text_id=497

Θέμα 1 (35 μονάδες)

1^ο υποερώτημα (10 μονάδες)

Περιγράψτε συνοπτικά πώς η εργασία συμβάλλει στην προσωπική ανάπτυξη και την κοινωνικοποίηση του ατόμου, σύμφωνα με το κείμενο. Να απαντήσετε σε μία παράγραφο 60–80 λέξεων.

2^ο υποερώτημα (9 μονάδες)

Ποια αρνητικά συναισθήματα ή δυσκολίες μπορεί να προκύψουν όταν η εργασία δεν γίνεται υπό κατάλληλες συνθήκες; Να αναφέρετε τουλάχιστον τρεις περιπτώσεις που περιγράφει το κείμενο (70-80 λέξεις).

3^ο υποερώτημα (4 μονάδες)

Να αντικαταστήσετε τις υπογραμμισμένες λέξεις της 2^{ης} παραγράφου του Κειμένου 1, χωρίς να αλλάξει το νόημά του.

4^ο υποερώτημα (4 μονάδες)

Στις δύο τελευταίες παραγράφους του Κείμενου 1 χρησιμοποιείται από τον συγγραφέα έγκλιση Υποτακτική. Να εντοπίσετε δύο παραδείγματα και να εξηγήσετε τι θέλει να δηλώσει η συγκεκριμένη έγκλιση.

5^ο υποερώτημα (8 μονάδες)

Με ποιο τρόπο επιλέγει η συντάκτης του **Κειμένου 1** να οργανώσει τη 5^η παράγραφο. Ποιο επικοινωνιακό αποτέλεσμα επιθυμεί να πετύχει; Να τεκμηριώσεις την απάντησή σου.

Θέμα 2 (30 μονάδες)

Στο πλαίσιο ημερίδας που διοργανώνει το σχολείο σας με θέμα «**Εργασία και ποιότητα ζωής στη σύγχρονη κοινωνία**», καλείστε να εκφωνήσετε ομιλία προς τους συμμαθητές και τους εκπαιδευτικούς σας. Στην ομιλία σας (350-400 λέξεις) να αναπτύξετε τη σημασία της εργασίας για την ψυχική συγκρότηση, την αυτογνωσία και την κοινωνική ένταξη του ατόμου. Παράλληλα, να προβληματιστείτε σχετικά με τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες η εργασία μπορεί να λειτουργεί ως μέσο προσωπικής ολοκλήρωσης και κοινωνικής προσφοράς και όχι ως παράγοντας πίεσης, εξουθένωσης ή αποξένωσης στη σύγχρονη πραγματικότητα, **αξιοποιώντας δημιουργικά και ιδέες - προβληματισμούς που αναδεικνύονται στο Κείμενο 1.**

Θέμα 3 (20 μονάδες)

α. Να σχολιάσετε το νόημα του τίτλου του ποιήματος σε σχέση με το περιεχόμενό του λαμβάνοντας κυρίως υπόψιν σας τη ζωή των προσώπων, όπως απεικονίζεται στο ποίημα.

(4 μονάδες)

β. Με τη χρήση στην αφήγηση άλλοτε του γ' ενικού προσώπου και άλλοτε του α' πληθυντικού προσώπου στα ρήματα τι πετυχαίνει να εκφράσει ο ποιητής σε κάθε περίπτωση;

(6 μονάδες)

γ. Πώς κλιμακώνονται στις τέσσερις πρώτες στροφές οι ρεαλιστικές εικόνες του ποιήματος και ποιο είναι το αισθητικό αποτέλεσμα από αυτή την κλιμάκωση;

(6 μονάδες)

δ. Εντοπίστε δύο σημεία μέσα στο ποίημα που να υπάρχει ειρωνεία και αναλύστε τι εξυπηρετεί η χρήση της;

(4 μονάδες)

Θέμα 4 (15 μονάδες)

Στο ποίημα «Οι Μοιραίοι» ο Κώστας Βάρναλης παρουσιάζει ανθρώπους καταπονημένους από τη φτώχεια και την κοινωνική αδικία, οι οποίοι βιώνουν τη ζωή τους με παθητικότητα και μοιρολατρία. Να περιγράψετε – χαρακτηρίσετε την κατάσταση των ανθρώπων στο ποίημα χρησιμοποιώντας 3 κειμενικούς δείκτες. Ποιες σκέψεις ή συναισθήματα σας δημιουργεί η κατάσταση τους όπως αποτυπώνεται στο ποίημα; (150-200 λέξεις)

Καλή σας απόδοση!

Τα θέματα επιμελήθηκαν οι καθηγητές:

Όλγα Διαμάντη

Κωνσταντίνος Σκουμπόπουλος